

УДК 372.881.111.1

DOI: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2022.1.257865>

Дегтярьова Катерина Олексіївна
старший викладач кафедри мовної підготовки,
Державний біотехнологічний університет
ORCID ID 0000-0002-7772-5195
kate.ua21@gmail.com

Кібенко Любов Михайлівна
старший викладач кафедри мовної підготовки,
Державний біотехнологічний університет
ORCID ID 0000-0002-7772-5195
kibenkolubov57@gmail.com

Живолуп Вікторія Іванівна
старший викладач кафедри мовної підготовки,
Державний біотехнологічний університет
ORCID ID 0000-0002-3179-8049
zhivolup.viktoria@gmail.com

Карась Алла Володимирівна
старший викладач кафедри мовної підготовки,
Державний біотехнологічний університет
ORCID ID 0000-0001-6723-8855
irinakarass118@gmail.com

Ляхова Ірина Василівна
старший викладач кафедри мовної підготовки,
Державний біотехнологічний університет
ORCID ID 0000-0002-0340-8680
iryналиakhov@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В НЕМОВНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено особливості навчання фахової термінології в немовному закладі вищої освіти. Автор наголошує на важливості навчання термінології у світлі професійно-орієнтованого підходу до вивчення іноземної мови. Відповідно до вимог нових освітніх стандартів у процесі викладання іноземної мови в немовному закладі вищої освіти необхідно враховувати професійно-орієнтовану компоненту іншомовної підготовки студентів, що передбачає знання термінології й уміння її використовувати для розв'язання професійних й академічних завдань. Через велику кількість освітніх ветеринарних напрямів підготовки студентів викладачеві-ліневістові складно розробити навчальний матеріал, який містить вузькоспеціалізовану іншомовну термінологію, яка відповідає певному напрямку підготовки. Викладачі кафедри мовної підготовки Державного біотехнологічного університету (ДБТУ) проводять велику методичну і наукову роботу з аналізу, розробки і впровадження нових методів навчання студентів ветеринарних напрямів підготовки дисципліни «Іноземна мова у професійній діяльності». У статті розглянуто прийоми і засоби навчання й активізації термінології. Особливу увагу приділено роботі з автентичними професійно-орієнтованими текстами за фахом, що допомагає студентам накопичити та систематизувати лексичний мінімум, достатній для вміння працювати з професійно значущою інформацією. Також у статті розглянуто питання

перекладу багатокomпонентних термінів українською мовою, та запроваджено вправи, спрямовані на засвоєння студентами нової термінології. Виходячи з досвіду роботи й аналізу великої кількості Інтернет-сайтів і програм, у статті наводиться приклад використання цих технологій для навчання студентів іноземної мови в професійній діяльності, які навчаються за напрямом підготовки «Ветеринарна медицина». Запропоновані в статті способи навчання студентів англійської професійної термінології дозволяють зробити процес навчання більш цікавим як для студентів, так і для викладачів.

Ключові слова: вища освіта; процес навчання; термін; фахова термінологія; професійно-орієнтований текст; комп'ютерна технологія; професійна лексика.

Дегтярьова Катерина Алексеевна
старший преподаватель кафедры языковой подготовки,
Государственный биотехнологический университет
ORCID ID 0000-0002-7772-5195
kate.ua21@gmail.com

Кібенко Любов Михайлівна
старший преподаватель кафедры языковой подготовки,
Государственный биотехнологический университет
ORCID ID 0000-0002-7772-5195
kibenkolubov57@gmail.com

Degtiarova Kateryna Oleksiyivna

Senior Lecturer, Department of Language Training,
Kharkiv State Biotechnological University
ORCID ID 0000-0002-7772-5195
kate.ua21@gmail.com

Kibenko Lyubov Mykhaylivna

Senior Lecturer, Department of Language Training,
Kharkiv State Biotechnological University
ORCID ID 0000-0002-7772-5195
kibenkolubov57@gmail.com

Zhyvolup Viktoria Ivanivna

Senior Lecturer, Department of Language Training,
Kharkiv State Biotechnological University
ORCID ID 0000-0002-3179-8049
zhyvolup.viktoria@gmail.com

Karas Alla Volodymyrivna

Senior Lecturer, Department of Language Training,
Kharkiv State Biotechnological University
ORCID ID 0000-0001-6723-8855
irinakaras118@gmail.com

Lyakhova Iryna Vasylivna

Senior Lecturer, Department of Language Training,
Kharkiv State Biotechnological University
ORCID ID 0000-0002-0340-8680
irynaliakhov@gmail.com

TEACHING TERMINOLOGY AT FOREIGN LANGUAGE LESSONS IN PROFESSIONAL ACTIVITY AT NON-LINGUISTIC HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Teaching professional terminology at the lessons of foreign language in professional activity at a non-linguistic higher educational establishment is presented in the article. The authors put emphasis on the importance of teaching terminology in view of the professionally oriented approach at teaching foreign language. In accordance with the requirements of new educational standards for teaching a foreign language at non-linguistic higher educational establishments it is necessary to take into account the professionally oriented constituent of students' foreign training, namely knowledge of terminology and ability to use it in professional and academic process. Among plenty of educational veterinary directions of students' training, it is difficult for linguists to work out teaching material, which contains the strictly specialized foreign terminology that corresponds to a certain direction in training. The teachers of the Department of Foreign Training of SBTU carry out large methodical and scientific work on analysis, development and introduction of new methods of teaching students on discipline "Foreign language in professional activity". Techniques and methods of teaching and activation of terminology are considered in the article. Special attention is given to the work with authentic professionally oriented texts on specialty that helps students to accumulate and systematize a lexical minimum sufficient for ability to work with professionally meaningful information. The issue of multicomponent terms' translation into Ukrainian is also discussed in the article. Exercises for mastering new terminology by the students are provided. Taking into consideration experience and Web-sites and curriculum analysis, examples of these technologies implementation for teaching a foreign language in professional activity are given in the article. Presented methods of teaching English professional terminology allow to make the process of studies more interesting both for students and teachers.

Key words: higher education; process of teaching; term; professional terminology; professionally oriented text; computer technologies; professional vocabulary.

Постановка проблеми. Високий статус англійської мови в ситуації глобалізації суспільства означає, що вона широко використовується з міжнародною метою, таким чином постає потреба випускників з достатнім рівнем мовної підготовки. Дуже важливо формувати в майбутніх фахівців уміння працювати з іноземною літературою за обраною спеціальністю, оскільки саме текст є одним з основних засобів поповнення професійних знань. Фахівці відзначають, що для того, щоб читати і розуміти науково-технічні тексти, не звертаючись постійно до словника, потрібно знати приблизно 75-85% всіх термінів, ужитих у тексті. Основне комунікативне навантаження в спеціальних текстах припадає на загальнонавчані слова і загальнонаукову термінологію. Тому в процесі навчання термінології в немовних закладах вищої освіти (ЗВО) слід спиратися на загальнонавчану лексику і загальнобіологічну термінологію, яка має бути засвоєна продуктивно. Однак ознайомлення з фаховою термінологією має відбуватися під час ознайомлення з цією галуззю знань ще до перекладу текстів, через стимулювання контекстуальної здогадки, шляхом введення обмеженої кількості «ключових» термінів шляхом засвоєння студентами основних словотвірних моделей англійської мови (Каргіна, 2014, с. 18).

Як і будь-яка інша галузь науки, ветеринарія оперує певними термінами, тому об'єктом особливої уваги є вивчення спеціальної лексики – термінів та їхніх еквівалентів у мові перекладу. Володіння термінологією допомагає не лише виконувати адекватний переклад вузькоспеціального тексту, але й є невід'ємною частиною загальної компетентності фахівця ветеринарної галузі. Тому програма з англійської мови для немовних ЗВО передбачає студентами знання англійської термінології за фахом, а також уміння перекладати рідною мовою наукову літературу, багату термінологічною лексикою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему термінології глибоко та ґрунтовно займалися такі лінгвісти як: Д. С. Лотте, Т. Л. Канделакі, В. П. Даниленко, Г. О. Винокур, К. Я. Авербух, В. І. Карабан та інші. Значна кількість учених та лінгвістів у різні роки займалася проблематикою перекладу інтернаціональної лексики, а саме: В. В. Акуленко, А. Д. Швейцер, Р. А. Будагов, Л. І. Борисова, В. М. Комісаров, І. В. Корунець та ін. Методологічні засади вивчення термінології досліджуються в наукових працях Т. І. Панько, З. Куньч, Ю. А. Зацного, Т. О. Пахомової, О. В. Столярської, О. О. Баловневої та інших.

О. Б. Тарнопольський присвятив багато досліджень вивченню іншомовної лексики через читання текстів. Так, на його думку сприйняття мовлення іноземною мовою, особливо читання, інтенсивне та екстенсивне (Тарнопольський, 2006, с. 77-79), є головним джерелом

поповнення рецептивного та репродуктивного словникового запасу тих, хто навчається. Одна з найбільших переваг екстенсивного читання, тобто читання учнями або студентами досить великих за обсягом текстів виключно для отримання якоїсь інформації або для задоволення без будь-якого розгорнутого аналізу (лінгвістичного, стилістичного тощо) таких текстів (Тарнопольський, 2006, с. 77), полягає у тому, що різноманітні зіткнення зі словом, яке має бути засвоєним, у процесі читання дають можливість опанувати та зберегти в пам'яті його різні аспекти: семантичний, орфографічний, фонологічний, морфологічний, синтаксичний, прагматичний, так само як і різні сполучення цієї лексичної одиниці. Таким чином реалізується природний процес оволодіння словом – воно не запам'ятовується відразу в цілісності всіх своїх аспектів, а опановується поступово: один аспект за іншим.

Проте питання навчання студентів немовних ЗВО професійної термінології, а також методичні аспекти, пов'язані з її закріпленням та вживанням є недостатньо дослідженими.

Метою цього дослідження є теоретично обґрунтувати важливість засвоєння термінологічної професійної лексики студентами немовних ЗВО; дослідити прийоми і засоби навчання та активізації термінології під час вивчення іноземної мови; провести аналіз застосування вправ та Інтернет-ресурсів, спрямованих на засвоєння студентами нової термінології.

Основний матеріал дослідження. У статті взято за основу визначення “наукового терміна”: термін – це слово або словосполучення, що означає поняття спеціальної галузі знань або діяльності і є елементом певної системи термінів. Термін, як правило, однозначний, стилістично нейтральний, системний. Повна визначеність значення і стійкість вживання є обов'язковими вимогами до нього (Митрофанова, 1985, с. 32).

Функціонуючи в науковому контексті, терміни вступають в складні семантико-синтаксичні стосунки з іншими словами, виявляють обмежені сполучні можливості, а це викликає чималі труднощі для студентів (Молчанова, 2009, с. 11).

Не секрет, що студенти, які вивчають іноземну мову, мають різний рівень мовної підготовки, тому відбір спеціальної термінологічної лексики і її адаптація є складним завданням для викладача, якому одночасно необхідно не забувати про мотивацію студента під час вивчення такої лексики. Якщо навчальний матеріал буде професійно цікавий студентові, то це забезпечить його успішну роботу з формування відповідних професійно орієнтованих іншомовних навичок і вмінь.

Варто звернути увагу на важливість міждисциплінарних зв'язків: неможливо викладати іноземну мову відірвано від профільних дисциплін. Спеціалізовані

матеріали часто розповідають про явища, наукові новинки і відкриття. Тому робота з такими автентичними матеріалами передбачає тісну співпрацю викладача англійської мови й викладачів спеціальних дисциплін. Найчастіше це робиться у формі щорічних студентських науково-практичних конференцій, під час яких студенти презентують доповіді (українською та іноземною мовами), підготовлені на основі такого роду автентичних матеріалів.

Навчання іноземної мови за професійним спрямуванням студентів немовних ЗВО має відбуватися із застосуванням компенсаторних стратегій та прийомів, які допоможуть заповнити дефіцит знань, навичок і вмінь, а головне – підвищать кваліфікацію в їхній майбутній професійній діяльності. Це більш дієве і результативне розширення термінологічного словникового запасу, оскільки воно активує когнітивні процеси студентів. Компенсаторною (стратегічною) компетентністю, ми, спираючись на думку Е. Азімова та М. Щукіна, розуміємо здатність студента залучати в умовах недостатнього володіння іноземною мовою наявні у нього знання, вміння і навички користування рідною або іноземною мовою (Азімов, Щукін, 2009, с. 107). Компенсаторна компетентність студентів буде більш результативною та продуктивною, якщо в процесі її розвитку передбачити конкретні прийоми і стратегії, які реалізуються на базі спеціального комплексу завдань (Крайнева, 2005, с. 19). Цей комплекс може містити різноманітні завдання, спрямована на засвоєння термінології.

Існують різні способи навчання професійної лексики англійської мови. Однак основною одиницею інформації в професійно-орієнтованому навчанні є текст. Робота з автентичними професійно-орієнтованими текстами за фахом допомагає студентам накопичити і систематизувати лексичний мінімум, достатній для вміння працювати з професійно необхідною інформацією. Для студентів, які навчаються за спеціальністю «Ветеринарна медицина» це передусім тексти, пов'язані з класифікацією, анатомічною будовою, захворюваннями тварин, а також з іншими темами, які є необхідними в майбутній професійній діяльності здобувачів вищої освіти. Засвоєний термінологічний мінімум текстів дозволяє студентам читати й отримувати інформацію зі спеціальних текстів, підвищуючи таким чином свій професійний рівень.

Робота з термінологічним лексичним матеріалом припускає ознайомлення з новими словами і термінами, їх первинне закріплення і по завершенню – розвиток умінь і навичок з використання нової лексики в різних видах мовної діяльності і в різних ситуаціях спілкування.

Семантизація нової лексики може відбуватися перекладним та неперекладним способом. До неперекладних способів можна віднести демонстрацію

(цей спосіб застосовується рідко), розкриття значення через перерахування (*fish, birds, human beings, reptiles are vertebrates*) й узагальнення, визначення значення слова (*mammal is any of the class of animals which feed their young with milk from the breast*), визначення значення на основі словотворчих моделей (*to produce, production, productive, producer*), за допомогою синонімів й антонімів. До перекладних способів належать переклад слова еквівалентом української мови, переклад тлумачення і мовна здогадка на основі цього тлумачення.

Для міцнішого засвоєння професійної лексики студентам рекомендується вести термінологічні словники. До словника вони записують слово-термін, його переклад, тлумачення слова з вправ, які виконуються на передтекстовому етапі, синонім/антонім слова, і сполучуваність (якщо вона важлива для цього терміну). Під час роботи з новими лексичними одиницями треба приділяти особливу увагу їх сполучуваності: прикметник і іменник, дієслово і іменник.

Робота з автентичним текстом з фаху поділяється на декілька етапів: передтекстовий, текстовий та післятекстовий. На першому, передтекстовому, етапі студенти ознайомлюються з термінами за темою, що вивчається. Викладачем дається опис або тлумачення термінів англійською мовою, на початковому етапі навчання – прямий переклад українською мовою. Цей етап характеризується ретельним відпрацюванням нової термінології, яка може бути або складною, або незвичайною для розуміння студентів, яким іноді непросто дати правильне тлумачення термінів. Тому з метою полегшення роботи з лексикою можна звернути їхню увагу на такі моменти:

- інтернаціональність професійної лексики (*consultation, an anesthesia machine, pathology, organization*);
- способи словотворення в англійській мові;
- наявність визначень, виражених іменниками (*sniffer dog, rescue dog, guard dog*);
- синонімію термінів (*first aid=emergency treatment, companion animal=pet*);
- антонімію термінів (*zoonosis – anthroponosis*).

На текстовому етапі вже відбувається робота з професійно-орієнтованим текстом. У тексті виокремлюють терміни й фразеологізми, які потім закріплюються на післятекстовому етапі. Звертається увага на сполучуваність термінів у тексті (наявність визначень, сполучуваність дієслова з іменниками). Під час роботи з діалогом на професійну тему доцільно зацентувати на розмовних або стійких виразах, які вживаються, наприклад, у спілкуванні ветеринарного лікаря та господаря тварини. Відбувається аналітичне читання, з докладним опрацюванням лексичного та граматичного аспектів тексту.

На післятекстовому етапі виконуються такі завдання: закріплення нових лексичних одиниць і термінів,

обговорення тексту (відповіді на питання, які вимагають знання термінів тексту; завдання на визначення достовірності інформації за текстом). На цьому етапі можливе моделювання професійної діяльності з використанням різних ігрових технологій, рольових і ділових ігор.

Рольові ігри сприяють розширенню активного термінологічного словника. Імітація професійної діяльності в рольовій грі створює певну атмосферу, посилює творчість студентів, створює спонтанність спілкування, що сприяє активізації володіння іноземною мовою. До таких рольових ігор можна передусім віднести завдання з моделювання ситуації в лікарні під час огляду хворої тварини та постановки діагнозу з опертям на запропоновані викладачем вислови. Важливу роль при цьому мають усі етапи роботи з лексикою, мовними зворотами і текстом, оскільки вони тренують та відпрацьовують лексичний матеріал і розмовні формули.

На етапі формування мовленнєвих навичок і вмінь монологічного та діалогічного висловлювання на матеріалі тексту, що вивчається, використовуються різні прийоми залежно від теми й мети заняття. Дуже добре застосовувати на цьому етапі графічні способи надання інформації з опорою на термінологію тексту: таблиці, схеми, карти, профілі. Складання профілю тексту у вигляді таблиці з опертям словами дає можливість студентам самостійно створювати висловлювання практично без опертя на текст.

Графічне структурування матеріалу тексту дозволяє студентам наочно побачити інформацію, ще раз її опрацювати, виявити зв'язки між основними поняттями. Крім того, це створює додаткове опертя для складання усного та / або письмового монологічного, а в деяких випадках й діалогічного висловлювання.

Засвоєння термінологічної лексики завжди викликає труднощі в студентів, тому в цій статті основна увага приділена різним способам активізації ветеринарної термінології. Етап активізації лексики припускає, що студенти вже ознайомлені з низкою термінів з якоїсь певної теми. На етапі закріплення використовуються найрізноманітніші вправи, пов'язані із засвоєнням значення, форми і вживання слів (Філатов, 2004, с. 345).

Оскільки слово (його форма і значення) засвоюється завдяки ситуативній віднесеності та необхідності для висловлювання своїх думок, первинне тренування у вживанні нової лексики після її презентації здійснюється в умовно-комунікативних вправах (вправи на імітацію, підставлення, трансформацію, репродукцію) (Філатов, 2004, с. 345).

Нижче наведено приклади вправ на імітацію:

I. Agree or disagree with the following statements.

Example 1: One of the methods classifies tissues into six broad groups according to cell composition. Do you agree with me?

No, that is wrong. One of the methods classifies tissues into four broad groups according to cell composition.

Example 2: Tissue (in physiology) is a level of organization in multicellular organism. Do you agree with me?

Yes, you are (quite) right. Tissue (in physiology) is a level of organization in a multicellular organism.

1. Embryologists have seldom classified tissues on the basis of their origin.

2. Stoma tissues are composed of cells that line the inside of organs.

II. Fill in the gaps using the words in brackets.

1. The ...of animals is associated with the birth of agriculture.

2. Man ...animals useful for him.

3. ... animals helped ancient human beings to survive.

4. Pigs ...in China about 7000 years ago.

(were domesticated, domestication, domestic, domesticated).

Трансформаційні вправи під час формування і вдосконалення лексичних навичок можуть бути виокремлені лише умовно, оскільки вони безпосередньо пов'язані зі зміною граматичної форми слова, а отже, з формуванням граматичної навички. Виконання цих вправ забезпечує оволодіння загалом системою матеріальних засобів іноземної мови і створює операційну основу для усного спілкування. В основному це вправи на створення запитання-відповіді, що проводяться у формі діалогу-розпитування, керованого діалогу, а також ігрові прийоми із запропонованою вербальною опорою з боку викладача.

Наведемо приклади вправ, що пов'язані із застосуванням лексики на репродуктивному рівні, передбачають використання нових слів у мовленні (з вербальними опорами і без них). Увага студентів під час виконання таких вправ спрямована як на зміст, так і на форму. Комунікативні завдання для студентів можна запропонувати такі:

I. Match the term with its definition.

II. Answer the questions after reading/ listening to the following text / watching the fragment of the film.

III. Ask the questions after reading /listening to the following text / watching the fragment of the film.

1. Skeleton	a) a flexible column of bones which gives the support for the body of higher animals.
2. Vertebrae	b) a skeleton covering the body.
3. Vertebral column	c) flat curved bones which protect the thoracic cavity.
4. Exoskeleton	d) the individual bones of the vertebral column.
5. Ribs	e) a narrow bone in the front of the chest.
6. Sternum	f) a framework of hard tissue which supports and protects the bodies of animals.

Вправи також можуть бути творчого характеру і сприяти розвитку креативних здібностей студентів. До вправ такого виду можна віднести завдання на відновлення пропущених слів в тексті, замість яких використані картинки або піктограми. Запам'ятати формальні ознаки слова дозволяють такі прийоми як кросворди, чайнворди, складання слів із літер і складів, складання коротких слів з довгого, пошук узагальнювального слова в ланцюжку слів, створення нового слова, шляхом заміни однієї літери в цьому слові. Різноманітні ігрові прийоми, метою яких є зміцнення зв'язку між образом слова і його значенням. В основі цих ігор лежить принцип пошуку пари, наприклад: слово-картинка, слово-переклад, слово-антонім, слово-синонім, питання-відповідь, загадка-відгадка, іменник-дієслово тощо. Наприклад:

I. Find synonyms to the following words: prevention – *avoidance*, affect – *influence*, environment – *surrounding*.

II. Find antonyms to the following words: increase – *decrease*, multicellular – *unicellular*, protection – *destruction*.

III. Name a noun derived from a verb: to nourish – *nourishment*, to permeate – *permeability*, to accumulate – *accumulation*.

Особливого значення набувають мовні вправи, спрямовані на зміцнення асоціативних зв'язків, конкретизацію змісту й обсягу поняття, формування і вдосконалення дії з поєднання нового слова з іншими. До таких вправ варто віднести вправи на пошук загального слова або зайвого в ланцюжку слів, пошук предмета за заданими ознаками тощо. Наприклад:

I. Read the words and find the odd one.

b) hunting, animal raising, domestication, taming, breeding;

II. Find the word that is common for the words in every line.

a) esophagus, stomach, small intestine, digestive system, large intestine, pancreas, liver.

b) heart, blood vessels, lymphatic vessels, circulatory system, lymph.

Ефективними вправами на засвоєння нових термінів є вправи, у яких студентам пропонується виправити помилки в реченнях, а помилки полягають у вживанні невідповідних понять і термінів.

Використання комп'ютерних програм та Інтернет-ресурсів дозволяє студентам вивчати іноземну мову і самостійно виконувати завдання з вивчення професійної іншомовної термінології. Тому основним із завдань викладача є ознайомлення студентів з широким спектром різноманітних засобів навчання, які представлені в мережі Інтернет.

При роботі з професійною лексикою та термінологією викладачу варто привернути увагу студентів

до сайту багатомовного словника *Мультитран*: <https://www.multitran.com>, який є одним з найбільших словників, що використовуються при перекладі науково-технічних текстів. Працюючи зі словником, студенти навчаються знаходити правильний автентичний варіант перекладу професійних термінів.

На особливу увагу також заслуговує словник *Cambridge Dictionary* на сайті: <https://dictionary.cambridge.org/>. Цей сайт містить тлумачний англійський словник з можливістю прослухати вимову англійського слова у британській і американській версіях.

Крім цього, слід згадати сайт перекладача Google: <https://translate.google.com>, який також дозволяє прослуховувати вимову англійською мовою, але не словами, а цілими фразами й абзацами. Цей сайт дуже популярний серед тих, хто вивчає іноземну мову, завдяки його здатності перекладати тексти з англійської мови українською і навпаки. У нашому випадку ми намагаємося навчити студентів користуватися цією програмою для аналізу правильності вимови англійських слів і фраз.

Також студентів варто ознайомити з програмою *Quizlet*, яку можна завантажити як на комп'ютер, так і на телефон. За допомогою цієї програми студенти вводять свою англійську термінологію, яка відображається в програмі у вигляді карток з аудіофайлами. Ця програма дозволяє в ігровій формі вивчити нову англійську термінологію, роблячи процес навчання цікавим і швидким.

Використання цих Інтернет-сайтів і програм є дуже корисним, адже дозволяє перевести процес навчання на дистанційну форму, даючи студентам можливість працювати самостійно.

За період навчання в рамках дисципліни «Англійська мова у професійній діяльності» студенти отримують різні завдання, пов'язані з накопиченням англійської термінології, наприклад: підготувати список професійних термінів, що стосуються певної теми. Згадані вище програми та Інтернет-ресурси можуть допомогти студентів самостійно виконати це завдання, яке може бути оформленим у вигляді хмари слів за допомогою програми *WordClouds* на сайті: <https://www.wordclouds.com/>. Ця програма знаходиться у вільному доступі і дозволяє створювати хмари різних форм, що складаються зі слів різного забарвлення і шрифтів. Приклад такої хмари представлений на Рис. 1, який було створено для узагальнення професійної англійської термінології з теми «Система органів».

За підсумками цього завдання студент має пояснити вибір термінології за цією темою, визначити найбільш значущі й узагальнені поняття, навести приклади використання цієї термінології в усній і письмовій мові, а також дати англійською

мовою визначення кожного слова, вказаного на малюнку. Це завдання дозволяє розвинути в студентів уміння аналізувати вузькоспеціальний матеріал українською мовою, знайти автентичний переклад термінів англійською мовою, обрати слова залежно від їх важливості й отримати презентабельний малюнок, який є підсумком усієї роботи з вивченою термінологією.

Презентація підсумкового малюнка проводиться в групі студентів, які навчаються за одним напрямом підготовки. Після презентації хмари слів обов'язково проводиться обговорення результатів роботи всіма студентами, що також дозволяє розширити словниковий запас присутніх на занятті.

Рис. 1. Хмара слів з англійською термінологією з теми «Система органів».

За допомогою ресурсу *AnswerGarden* <https://answergarden.ch/> можна будувати спільну хмару слів в реальному часі в ролі зворотного зв'язку від аудиторії. Серед інших додатків, у яких можна створювати хмари, можна скористатися такими: *WordArt* <https://wordart.com/>, *Tagxedo* <http://www.tagxedo.com/>, *Abcya* https://www.abcya.com/games/word_clouds.

Пропонована методика передбачає не лише навчання студентів іноземної мови, але й розвиток навичок самостійної роботи з іноземною термінологією, пошук перекладу з української на англійську мову і навпаки, аналіз вимови і заучування слів напам'ять без постійного контролю викладача. Основним результатом такого навчання є складання студентом свого особистого термінологічного словника за темами його майбутньої професійної або наукової діяльності.

Результати дослідження. Описані вище способи засвоєння професійної лексики можуть модифікуватися, змінюватися та доповнюватися залежно від

специфіки аудиторії, мети й етапу навчання. Подібні вправи є корисними, оскільки вони розвивають логічне мислення, покращують практичні навички застосування мови, створюють опори для запам'ятовування термінів, а також посилюють асоціативні зв'язки.

Засвоєння термінологічної лексики за допомогою запропонованих способів є ефективним, оскільки дозволяє студентам осмислювати лексичні одиниці, бачити зв'язок (схожість і відмінності) між словами, створювати опору для подальшого їх використання в різних видах мовної діяльності, організують самостійну роботу здобувачів вищої професійної освіти.

Робота з професійною термінологією сприяє підвищенню якості управління навчальним процесом з навчання іноземної мови і відповідно оволодінню іншомовної лексики за фахом. Фахівець будь-якої галузі, який легко орієнтується в нормах професійного етикету і професійної термінології, буде готовий до продуктивного спілкування, а також буде впевнений і більш успішний у професійній діяльності.

Перспективи подальших розвідок. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в випрацюванні теоретичних засад створення послідовної системи вправ для формування в майбутніх лікарів-ветеринарів англомовної лексичної компетентності з використанням сучасних комп'ютерних технологій з обов'язковим урахуванням етапів такого навчання.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Азімов, Е. Г., & Щукін А.Н. (2009). *Новий словник методичних термінів та понять (теорія і практика навчання мовам)*. Москва: Ікарію.
- Каргіна, О. М. (2014). Специфіка труднощів й особливостей їх подолання під час комплексного навчання читанню студентів немовних закладів вищої освіти. *Культура і освіта*, 10, 18.
- Кольцова, О. В. (2015). Робота з термінологією під час навчання студентів немовних спеціальностей іноземній мові. *Приволзький науковий вісник*, 5-2(45), 54–56.
- Крайнева, Н. М. (2005). *Методика обучения терминологической лексике студентов вузов сельскохозяйственного профиля : На материале немецкого языка* (Кандидатская диссертация). Тамбов.
- Митрофанова, О. Д. (1985). *Научный стиль речи: проблемы обучения*. Москва: Русский язык.
- Молчанова, Ю. А. (2009). *Методика обучения студентов неязыкового вуза профессиональной терминологии на основе компенсаторной компетенции (английский язык)* (Автореферат кандидатской диссертации). Нижний Новгород.
- Новгородова, Е. Е. (2015). Работа с иноязычной терминологической лексикой как условие формирования профессиональных компетенций в неязыковом вузе. *Современная педагогика*, 5.
- Тансыкбаева, Б. А. (2016). Работа с терминами как составная часть профессионально-ориентированного языкового обучения. *Международный журнал экспериментального образования*, 12(3), 450–452.
- Тарнопольський О. Б. (2006). *Методика навчання інішомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти*. Київ: Інкос.
- Филатов, В. М. (Ред.). (2004). *Методика обучения иностранным языкам в начальной и основной общеобразовательной школе*. Ростов на Дону: Феникс.
- Coady, J. (1997). L2 vocabulary acquisition through extensive reading. In J. Coady, T. Huckin, (Eds), *Second language vocabulary acquisition* (pp. 225–237). Cambridge: Cambridge University Press.
- Evans, V., Edwards, L., & Dooley, J. (2013). *Upstream C1 Advanced. Student's Book*. Newbury: Express Publishing.
- Evans, V., Edwards, L., & Dooley, J. (2015). *Upstream C1 Advanced. Student's Book*. Newbury: Express Publishing.
- Hunt A. (2002). Current research and practice in teaching vocabulary. In J. C. Richards & W. A. Renandya (Eds.), *Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice* (pp. 258–266). Cambridge: Cambridge University Press.

REFERENCES

- Azimov, E. H., & Schukin A.N. (2009). *Novyj slovnyk metodychnykh terminiv ta poniat' (teoriia i praktyka navchannia movam)*. Moskva: Ikariu.
- Karhina, O. M. (2014). Spetsyfyka trudnoschiv j osoblyvostej ikh podolannia pid chas kompleksnoho navchannia chytanniu studentiv nemovnykh zakladiv vyschoi osvity. *Kul'tura i osvita*, 10, 18.
- Koltsova, O. V. (2015). Robota z terminolohiieiu pid chas navchannia studentiv nemovnykh spetsial'nostej inozemnij movi. *Pryvolz'kyj naukovyj visnyk*, 5-2(45), 54–56.
- Krajneva, N. M. (2005). *Metodika obuchenija terminologicheskoi leksike studentov vuzov sel'skohozjajstvennogo profilja : Na materiale nemeckogo jazyka* (Kandidatskaja dissertacija). Tambov.
- Mitrofanova, O. D. (1985). *Nauchnyj stil' rechi: problemy obuchenija*. Moskva: Russkij jazyk.
- Molchanova, Ju. A. (2009). *Metodika obuchenija studentov nejazykovogo vuza professional'noj terminologii na osnove kompensatornoj kompetencii (anglijskij jazyk)* (Avtoreferat kandidatskoj dissertacii). Nizhnij Novgorod.
- Novgorodova, E. E. (2015). Rabota s inozjazyčnoj terminologicheskoi leksikoi kak uslovie formirovanija professional'nyh kompetencij v nejazykovom vuze. *Sovremennaja pedagogika*, 5.
- Tansykbayeva, B. A. (2016). Rabota s terminami kak sostavnaja chast' professional'no-orientirovannogo jazykovogo obuchenija. *Mezhdunarodnyj zhurnal jeksperimental'nogo obrazovanija*, 12(3), 450–452.
- Tarnopol's'kyj O. B. (2006). *Metodyka navchannia inshomovnoi movlennievoi diial'nosti u vyschomu movnomu zakladi osvity*. Kyiv: Inkos.
- Filatov, V. M. (Red.). (2004). *Metodika obuchenija inostrannym jazykam v nachal'noj i osnovnoj obshheobrazovatel'noj shkole*. Rostov na Donu: Feniks.
- Coady, J. (1997). L2 vocabulary acquisition through extensive reading. In J. Coady, T. Huckin, (Eds), *Second language vocabulary acquisition* (pp. 225–237). Cambridge: Cambridge University Press.
- Evans, V., Edwards, L., & Dooley, J. (2013). *Upstream C1 Advanced. Student's Book*. Newbury: Express Publishing.
- Evans, V., Edwards, L., & Dooley, J. (2015). *Upstream C1 Advanced. Student's Book*. Newbury: Express Publishing.
- Hunt A. (2002). Current research and practice in teaching vocabulary. In J. C. Richards & W. A. Renandya (Eds.), *Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice* (pp. 258–266). Cambridge: Cambridge University Press.

Отримано 14.10.2021